

La Biblioteca de Catalunya

Sala Prat de la Riba de la
Biblioteca de Catalunya

Un entorn de coneixements

La missió de la Biblioteca de Catalunya (BC) és recollir, conservar i difondre la producció bibliogràfica catalana i la relacionada amb l'àmbit lingüístic català.

És una institució oberta al públic, al servei de la recerca i de la investigació, i amb uns objectius molt clars per als ciutadans:

- Afavorir el creixement intel·lectual de les persones.
- Fomentar el descobriment, el gaudi i la investigació de la memòria col·lectiva.
- Ser un referent d'identitat social que faciliti el coneixement del país i de la llengua catalana.
- Disposar d'eines que afavoreixin l'aprenentatge i la formació.
- Ser un espai integrador d'intercanvi cultural que fomenti la comunicació i la igualtat de condicions d'accés a la cultura.
- La Biblioteca de Catalunya orienta totes les accions amb l'objectiu de ser oberta, fiable i útil a la societat present i futura.

Una mica d'història

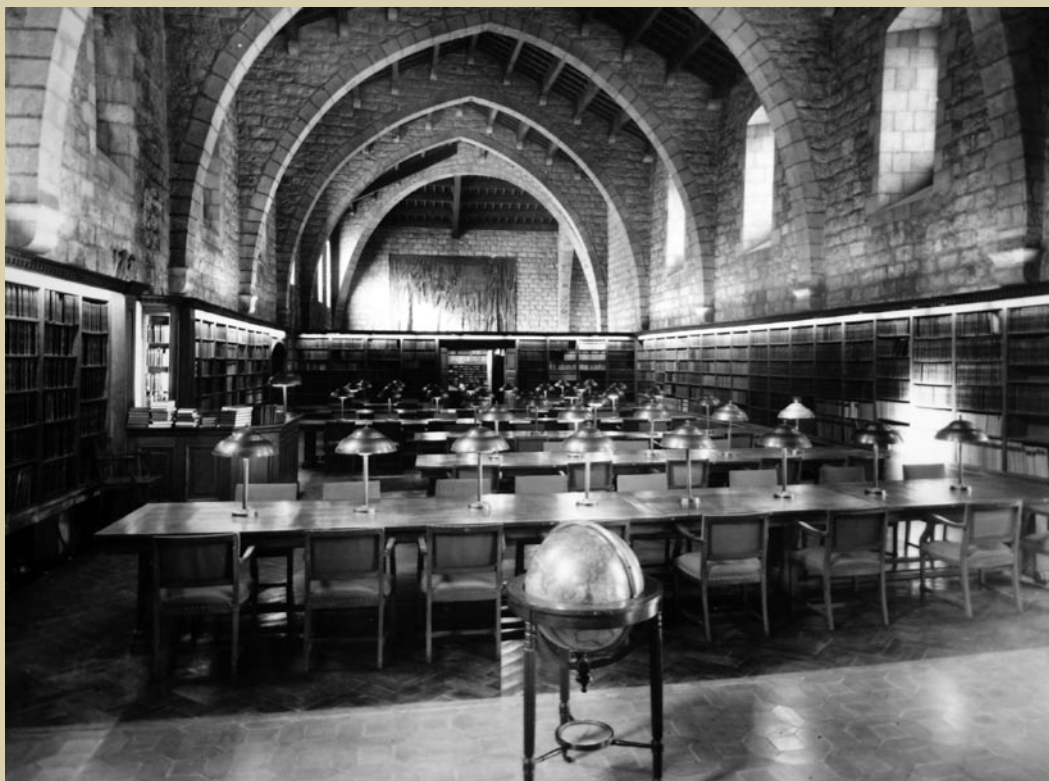
La Biblioteca de Catalunya va ser creada el 1907 per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i s'ubicà en un angle de l'històric Palau de la Generalitat. El 1914 la Mancomunitat de Catalunya va convertir la Biblioteca de l'IEC en un servei cultural públic, obert als investigadors i als estudiosos. Des del seu inici, tenia l'objectiu de formar una col·lecció que recollís les peces fonamentals del patrimoni bibliogràfic català. Alhora, també s'anaren adquirint una sèrie de col·leccions d'un excepcional interès artístic, científic i literari que donaren a la Biblioteca el caràcter de centre de recerca universal.

La Biblioteca va patir diversos canvis en la seva tendència a causa dels fets històrics i polítics que es van esdevenir durant el segle xx. El primer fre al seu desenvolupament fou la Dictadura de Primo de Rivera, però el canvi més substancial va tenir lloc durant el franquisme, el qual transformà la institució en una biblioteca indefinida, que suplía les mancances de les biblioteques públiques i universitàries. Tot i la precarietat de recursos, el centre va incrementar el seu patrimoni bibliogràfic, en bona part gràcies a donacions de col·leccionistes i d'editorials. Amb la recuperació de la democràcia i de les institucions catalanes, el nou Parlament va aprovar el 1981 la Llei de Biblioteques, que atorgava a la Biblioteca de Catalunya la condició de nacional i li atribuïa la recepció, la conservació i la difusió del Dipòsit Legal dels documents impresos a Catalunya, paper que va ser reforçat amb la Llei del Sistema Bibliotecari de Catalunya de 1993. En els darrers quinze anys, la Biblioteca de Catalunya ha assolit el repte de la modernització amb la remodelació de l'edifici, la seva reorganització funcional i la informatització dels seus processos.

La Biblioteca de Catalunya ha establert una política de cooperació amb els altres centres que disposen de fons d'interès bibliogràfic per a la recerca i el patrimoni.

Catàleg cedulari alfabètic de la Biblioteca de Catalunya
Sala Milà i Fontanals de la Biblioteca de Catalunya, 1908

Una de les sales de lectura
als anys quaranta
Els treballs del salvament
del patrimoni, 1936-1939

Un edifici emblemàtic

La Biblioteca de Catalunya es troba en un dels conjunts de gòtic civil més importants de Catalunya, l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona.

Construït entre els segles xv i xviii, fou l'hospital més gran de Catalunya durant molts segles i fou el resultat de la fusió de diversos hospitals que existien a la Barcelona medieval. La primera pedra es va posar el 1401 en presència del rei Martí l'Humà. Es va planificar com un edifici molt gran, amb quatre ales de construcció rectangular de dues plantes al voltant d'un pati, seguint el model dels claustres eclesiàstics, però la quarta ala que havia de tancar el pati no es va arribar a construir. Al segle xviii, l'edifici s'amplià i al llarg dels segles xix i començament del xx s'hi feren algunes adaptacions menors.

La Biblioteca, en el seu inici, estava ubicada en un espai del Palau de la Generalitat. El 1929-30 es va desallotjar l'edifici de l'antic Hospital de la Santa Creu, que es traslladà al modern complex de l'actual Hospital de Sant Pau. El 1931 l'edifici va ser declarat patrimoni històric i l'Ajuntament de Barcelona en va cedir una gran part a la Biblioteca de Catalunya. L'encarregat d'estudiar la nova organització de la biblioteca en aquest edifici gòtic va ser el seu director, Jordi Rubió i Balaguer. El 1936 es va obrir una primera sala de consulta, la Sala Cervantina, però el projecte quedà aturat a causa de la Guerra Civil i no es feren totes les adaptacions necessàries. Després de la caiguda de Barcelona, el 26 de gener de 1939, la Biblioteca es va tancar. No fou fins el 1940, que s'obrí la primera sala sota la direcció de Felip Mateu i Llopis, el nou director. Al final dels anys vuitanta, la Biblioteca necessitava una remodelació per a adaptar-se a les noves funcions, a les noves tecnologies i als nous serveis. Entre 1991 i 1998 es va dur a terme una profunda reforma arquitectònica de l'edifici, de la qual destaquen la construcció de quatre plantes subterrànies de dipòsit –que encabeixen més de 40 quilòmetres de prestatgeria– i l'edifici annex. Tot i així, la Biblioteca continua creixent i necessita més espai, de manera que ara, ja entrats en el segon mil·lenni, caldrà una nova reforma.

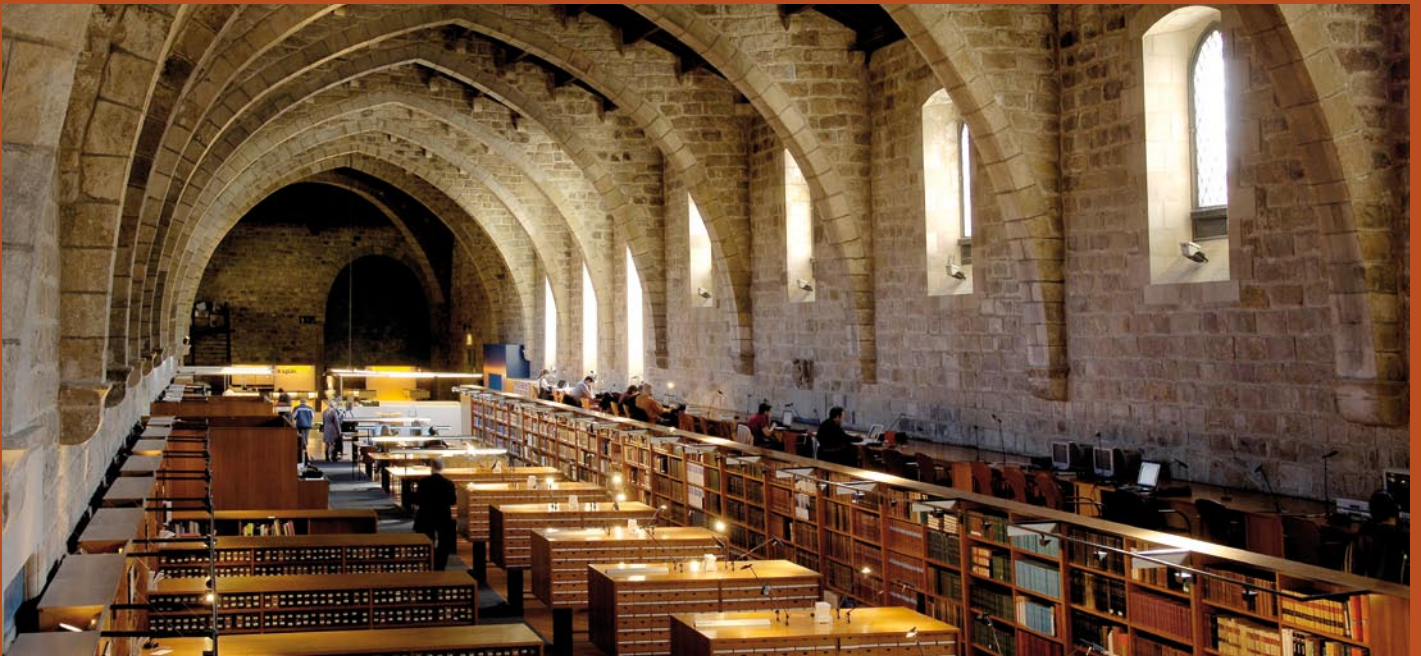

Cuina de l'hospital a principis del segle XX.

Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura. Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona

Vista del jardí amb els tarongers i la xicranda al fons
Vista de l'edifici annex i del pati interior d'Egipciaques
Sala de lectura general, nau de Ponent

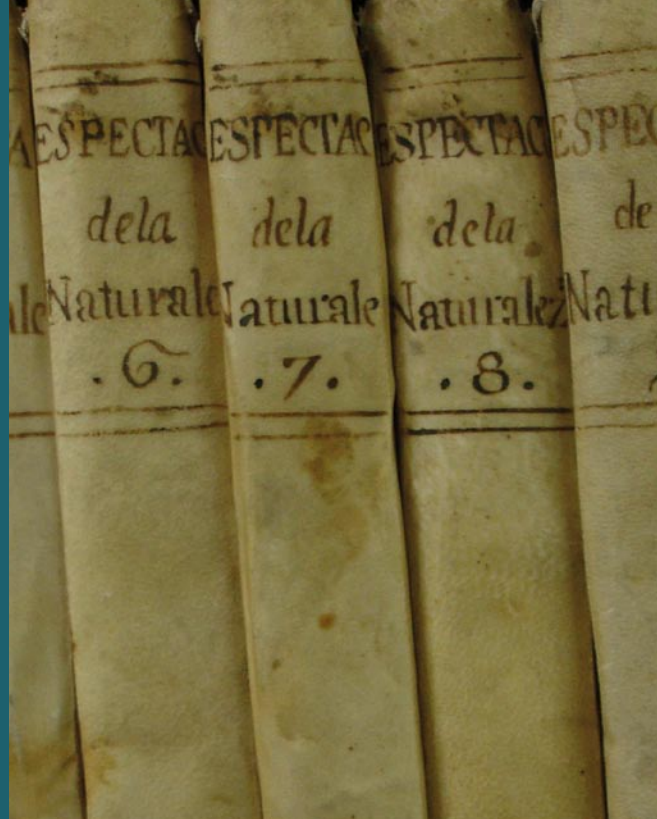

Les col·leccions:

la riquesa i l'amplitud del fons bibliogràfic

El fons de la biblioteca de catalunya és ric i d'un gran valor bibliogràfic i documental. Està format per prop de tres milions de documents en diversos suports: llibres, revistes, diaris, manuscrits, gravats, mapes, partitures, enregistraments sonors i audiovisuals, CD-ROM, etc. Des de 1981 aplega els impresos, i el material enregistrat procedents del dipòsit legal de catalunya.

Des de la seva fundació, s'han anat adquirint documents, col·leccions i biblioteques de procedència i origen divers. Les donacions efectuades per molts particulars i moltes institucions han contribuït, al llarg de molts anys, a reforçar el valor històric i bibliogràfic del centre.

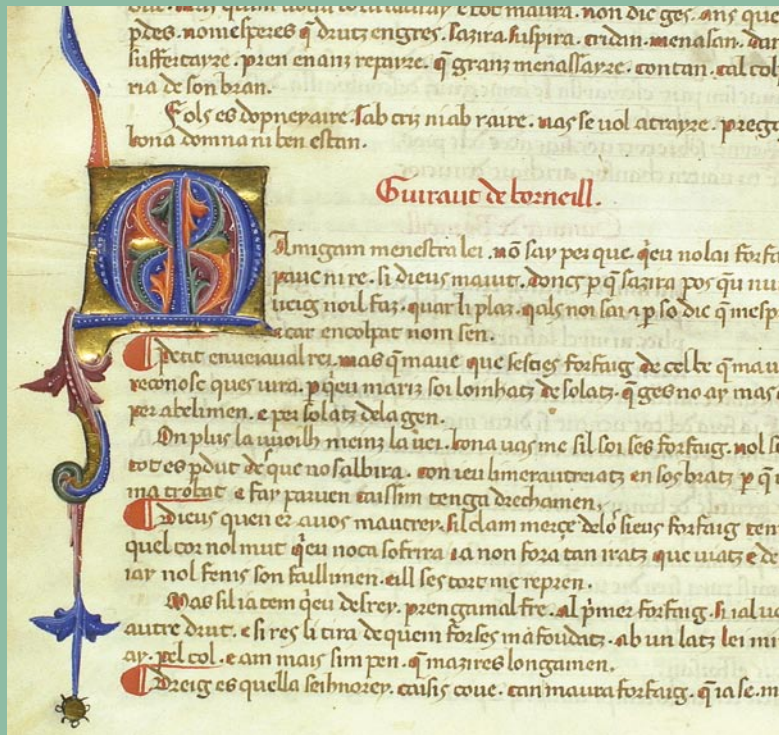
Les col·leccions patrimonials històriques

Manuscrits i arxiu

El fons de Manuscrits de la Biblioteca de Catalunya recull una important col·lecció de documents, que abasta des de manuscrits medievals a les cartes i els escrits de personalitats del segle xx. Cal destacar els textos més emblemàtics: les *Homilies d'Organyà* (segle XIII); el *Llibre de l'orde de cavalleria* de Ramon Llull; cançoners provençals i catalans (segles XIV-XV); la *Crònica* de Desclot; els *Viatges* del baró de Maldà (segle XVIII); l'*Oda a la pàtria* de Bonaventura Carles Aribau (1833); *L'Atlàntida* i altres originals de Jacint Verdaguer, i nombrosos manuscrits dels principals autors catalans del segle xx, com Eugeni d'Ors, Carles Riba, Josep Carner, Josep Maria de Sagarra, Josep Pla, o Néstor Luján, Maria Mercè Marçal i Jaume Fuster, més recentment.

La Biblioteca de Catalunya també conserva un interessant fons de pergamins, col·leccions d'autògrafs, fons nobiliaris, comercials i institucionals. Destaquen els fons de la Junta de Comerç, el d'Erasme de Gònima, el del Marquès de Saudín, etc.

Tot aquest conjunt documental és molt útil per als estudiosos.

Cançoner Gil, S. XIV

Que abet dominus guntardus isarn. senio caput ense. Beran curi dehitu deguilelm arnall. & que ag desuopater deguilelm arnall non uoluit tacere diree tu misia uita. d
er tentas caual gader oguilelm arnall et ab mi chemi arnall siatberg abguilelm arnall. Et guilelm arnall me facia tal cosa que dicitur nom uol ges ho no po ges hor as par
manne. & in ipsa onor aguilelm arnall nolidone nequi domenge ni establiment decaualer. indepedo p grati nup merre. quanti comanne mi arnall. & dixit mi. guilelm arn
dixi ad mi arnall in pre se cia deguilelm arnall. que de quant aua in mi arnall nomen ia chiara. & sic in ista pagina est scrip tu sic donauit mi arnall adguilelm ar
arnall che ionol lidone. Et sic an solida. elomanna assamuler & ad suo filio achuit nol done hac. Et rancur men del castel decabod ed hon io priu pod stad p mal chemi.
i com ioli aua comanad. & el redel amir arnall & fedlenfer conuenencia che nome est aui dret. eche nol me feder tenet. & illi tor tu que elmen fed idreca non uolg ia
mi arnall fer uol me uolg. Et fuit rancuroz deguilelm arnall. esto no del fil qua dal tra gria an mi arnall sin no com uoloz done. Et rancuroz deguilelm arnall qua
inono laud nenono hau tang. Ep cono norancure inuita deguilelm arnall qua nono rub entio no tuu fuerit guilelm. Et non rancuroz dem arnall del castel deca boded qua
lida delamia onor agut in arnall. i ad sua mulier. i ad suo filio. & son rancuroz deles tolter edeler forar que fa en la mea onor. Bel ser uci de ba stel i del pug que ad illi no deb
ar me quar desmentit ma mulier ante me. ed elat subat que tider it dauant me. & rancur me dem arnall dela aua de boz vera che apre ta em a tol tu tno deber abere nisi totu dex
lea de guilelm oler uola uol redre. B ancuroz dela caua de per baro i tollit fuciu i debent abere. & rancur me deguilelm arnall deri uo albo que dedit a mi arnall tener meo on
i arnall quar lo pre su meo dosto. honancur me dem arnall quar daltu gusa elegr basili en la onor de guilelm arnall sine con elo manna in suu restatenu. Et tota ista ranc
uo ad mulier marit ad mi filio mo. i po nono amir omner p fiducia qua ego abeo in illo. Et illos basili qui ego abeo eler in meo restatenu ad
i uer ara. no lor dret lor uita exid

Els Greuges de Guitart Isarn, senyor de Caboet. Pergami, S. XI

El Cant de la Sibila. Lió, 1548

Fletxa, Mateu. Col·lecció d'Ensalades i Madrigals, 1595

L'any 1917, Felip Pedrell –musicòleg i compositor– va donar a la Biblioteca de Catalunya la seva producció musical i musicològica, la qual, conjuntament amb la col·lecció Carreras Dagas, va constituir la gènesi de la Secció de Música.

Els documents de més valor històric i patrimonial estan agrupats al fons de Reserva de Música, formada per obres manuscrites i impreses, tant de literatura i tractats musicals com de partitures d'un ampli grup d'autors de diverses èpoques, estils i procedències. Cal fer una referència especial a manuscrits amb notació aquitana

i catalana del segle x, així com a manuscrits litúrgics dels segles XIII al XVIII, polifonia d'Ars Antiqua i Ars Nova, composicions del barroc català, oratoris, danses i obres originals d'autors catalans dels segles XIX i XX. La Reserva de Música conserva arxius personals de compositors (Isaac Albéniz, Frederic Mompou), musicòlegs (Higiní Anglès, Josep M. Lamaña) i intèrprets (Anna Ricci, Marcos Redondo). Darrerament ha ingressat la col·lecció del Centre de Documentació Musical, que augmenta la riquesa dels fons musicals.

La Biblioteca de Catalunya conserva, a més, una important discografia, que permet

donar resposta a la major part de recerques relacionades amb la música.

Algunes de les col·leccions més conegudes són la de Ricard Gomis (1900 - 1993), formada per 1.300 discs; la d'Oriol Martorell (1927 - 1996), que aplega 5.600 LP i singles, bàsicament de música clàssica i catalana; la col·lecció Jaume Baró (1935 - 1997), una excepcional col·lecció d'òpera en suport sonor i audiovisual; la de Conxita Badia (1897 - 1975); la col·lecció Turull (1922 - 2000), integrada per 367 cilindres de cera; la col·lecció Daniel Blaxart (1884 - 1965)...

Reserva impresa i col·leccions especials

L'any 1917, deu anys després de la fundació de la Biblioteca, es va constituir la secció de Reserva Impresa, en la qual s'adscrivien les col·leccions fundacionals i patrimonials, com la col·lecció Aguiló, adquirida el 1908.

Actualment el fons de Reserva Impresa acull el llibre antic, rar, valuós i preciós, inclosos els incunables (impresos anteriors a l'any 1500). La seva estructura està dividida en dos grans grups: la Reserva Catalana –anomenada Aguiló– i la Reserva General, especialment rica en llibres del Segle d'Or de la literatura castellana, i que abasta també obres d'altres períodes.

Entre les Col·leccions Especials destaquen la Cervantina (una de les més riques i completes en l'obra de l'escriptor), la Verdageriana (amb un ampli conjunt d'obres i edicions del poeta català), els Fullets Bonsoms (un extraordinari recull de textos legislatius, administratius, jurídics, informatius i literaris catalans compresos entre els segles XVI i XIX), a més de les Prat de la Riba, Espona, Almirall, Rull, Torres Amat, Bulbena, Pedro Pons, Elzeveriana, Sant Joan de la Creu, la Toda de bibliografia espanyola d'Itàlia, la Verrié de llibre infantil, la de llibres de petit format, la mitològica, la de la Revolució Francesa i els Drets Humans o la de Fulls Solts, entre altres.

Eiximenis, Francesc. *Llibre de les dones*. Barcelona, 1495. Incunable

Gravats, dibuixos, mapes i fotografia

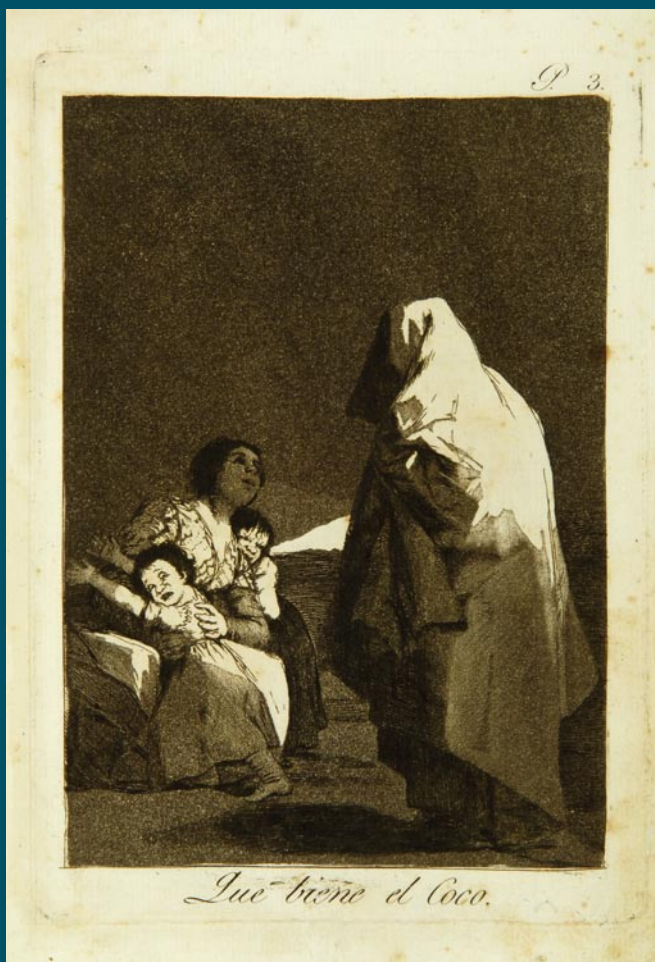
L'heterogeni material de la col·lecció gràfica de la Biblioteca de Catalunya es troba en diversos formats: cartells, estampes, dibuixos, fotografies, ex-libris, fotogravats antics, planxes calcogràfiques, matrius xilogràfiques, litografies, mapes, programes, prospectes, etc. L'abast cronològic és des del segle XVI fins a l'actualitat.

Matriu de l'obra *Vida y hechos del ingenioso caballero D. Quixote de la Mancha* de Miguel de Cervantes Saavedra. Barcelona, 1755

Gravats

Els gravats i les matrius constitueixen alguns dels documents de més valor de la Biblioteca de Catalunya. En destaca la col·lecció de matrius, una de les més importants de l'Estat espanyol (de vora 12.000 unitats).

Goya, Francisco de. *Los Caprichos*. Madrid, ant. a 1799. Col·lecció de proves anteriors a la primera ed. amb errors ortogràfics sense corregir

Matriu d'una pàgina d'unes Beceroles (II).
Segle XVI. Planxa tabel·lària de fusta de cirerer

March, Josep. Escut de la Real Junta de Comercio de Cataluña.
Barcelona, 1815. Primera litografia feta a l'Estat espanyol

Estampes

La Biblioteca de Catalunya recull estampes d'un gran nombre d'artistes, tant catalans com universals. Entre el seu ampli fons, cal remarcar obres úniques –dibuixos o gravats excepcionals– d'autors com Piranesi, Goya, Lluís Rigalt, Fortuny, Apel·les Mestres, Francesc Casanovas, Maillol, Ramon Casas, Triadó, Joaquim Renart, Picasso, Sunyer, Pau Roig, Opisso, Apa, Lluís Jou, Obiols, Vila-Arrufat, Max Ernst, Tanguy, Dalí, Miró, Oriol Maria Diví, Subirachs, Tàpies, Barbarà, Uclés, entre molts altres. Alhora, disposa de fons de gravadors cabdals en la història artística del país, com els Abadal, Jolis, Furnó, Ismael Smith, Marlet, Ollé Pinell, Miciano o Jaume Pla.

Recentment s'han adquirit col·leccions de dibuixos infantils, com els de J.M. Madorell, dibuixant de la revista *Cavall Fort*, i Mercè Llimona, il·lustradora de llibres.

També es recullen diverses col·leccions de material gràfic imprès, com dibuixos, il·lustracions, auques, goigs (prop de 30.000), romanços o milers de petits impresos, entre els quals hi ha una rica col·lecció de catàlegs d'exposicions de pintura i escultura d'un gran valor documental per al coneixement i l'estudi de la història de l'art català contemporani.

Mapes

El primer registre de mapes i plànols pertanyents al fons inicial de la Biblioteca de Catalunya es va efectuar el 1918. Cinc anys després, aquests documents, juntament amb els nous que s'hi incorporaren, es van integrar en la nova secció d'Estampes, Gravats i Mapes.

A més dels 5.000 mapes de la secció, hi ha els que constitueixen la col·lecció de Mossèn Colomer, considerada la millor col·lecció de mapes catalans formada per un particular i integrada per més de 4.000 peces d'un gran valor.

Un dels exemplars més valuosos és un portolà de Jaume Vallseca del segle xv, dipositat al Museu Marítim.

Ortelius, Abraham. *Theatrum orbis terrarum*. Anvers, 1574. És un dels primers mapes confeccionats amb les dades dels geògrafs més moderns de l'època
Cartell de l'obra de Santiago Rusiñol *Fulls de la vida*, fet per M. Utrillo, 1898

Fotografia

La Biblioteca de Catalunya aplega un conjunt de fotografies del segle xx i algunes del final del segle XIX. La col·lecció més important és la del fotògraf Josep Salvany i Blanch, que conté 10.000 imatges en clixés positius i negatius en placa estereoscòpica (6 x 13 cm), la majoria de vidre, datades entre 1911 i 1926. Són fotografies de Catalunya i també d'altres indrets, en què el paisatgisme i la imatge popular hi són presents. Aquesta col·lecció es pot consultar a través d'Internet.

Un altre fons destacat procedeix de l'Editorial Martín i recull unes 13.000 fotografies en blanc i negre de diverses províncies espanyoles. L'editorial Martín, a l'inici del segle xx, s'especialitzà en llibres de geografia.

Fons Fotogràfic Salvany, la Rambla de Barcelona el 1924

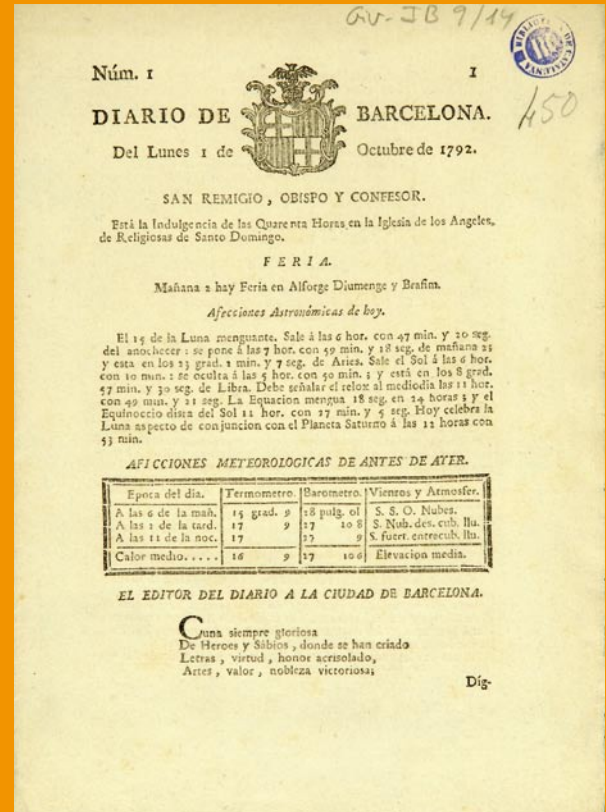
Renart, Joaquim. *Quadern de dibuix*, 1922-1923

Cartell de la pel·lícula *Marta of the Lowlands* inspirat en Terra Baixa d'Àngel Guimerà, 1914

La reserva hemerogràfica

La Biblioteca de Catalunya disposa d'un dels fons periodístics més rics i complets de Catalunya. Les publicacions periòdiques iniciades amb anterioritat a l'any 1945 –algunes de les quals daten dels orígens del periodisme català, del segle XVII– configuren la col·lecció de Reserva de l'Hemeroteca, que acull col·leccions de diaris i revistes d'informació general i especialitzada. Les revistes i altres publicacions culturals i polítiques de la Catalunya de finals del segle XIX i començament del segle XX adquireixen un pes especial pel seu valor documental i artístic i pel seu impacte en el món cultural de l'època. La Biblioteca de Catalunya també és dipositària de la Col·lecció de Premsa Joan Givanel, de números 1 i solts de publicacions periòdiques, integrada per unes 3.000 capçaleres anteriors a 1930.

Entre la premsa més antiga trobem la *Gazeta*, impresa a Barcelona el 1641 per Jaume Romeu, la *Relación diaria del Sitio de Barcelona*, impresa a Girona el 1714, el *Caxon de Sastre Cathalan del 1761* o *Lo Pare Arcangel* de 1841. L'Hemeroteca aplega col·leccions de diaris com *La Veu de Catalunya*, *El Telégrafo*, *El Diluvio* o *El Poble català*; revistes humorístiques com *Lo Noy de la mare*; revistes literàries com *L'Avens*, després *L'Avenç*; modernistes com *Luz*, *Quatre gats*, *Pèl & Ploma*; *La Lluanera de Nova York* (adreçada a la comunitat catalana afincada als Estats Units), *Arte Joven* (dirigida i il·lustrada per Picasso), *L'Amic de les Arts* (una mostra representativa de les avantguardes europees) o *D'Ací i d'Allà* (innovador *magazine* en la seva orientació i tractament periodístic)

Diario de Barcelona. Barcelona, 1 d'octubre de 1792

Num. 1

Barcelona 3 de Juny de 1899

10 cents.

Pèl & Ploma

Lo Pare Arcangel. Barcelona, 25 d'abril de 1811

El Diluvio. Barcelona, 10 de febrer de 1879

El Poble català. Barcelona, 12 de novembre de 1904

Pèl & ploma. Barcelona, 3 de juny de 1899

El patrimoni sonor i audiovisual

La importància dels fons patrimonial de la Fonoteca està avalada per la seva riquesa quantitativa i qualitativa, a més de la seva missió catalogadora de la producció discogràfica i audiovisual de Catalunya com a oficina receptora del Dipòsit Legal.

El fons de la Fonoteca està constituït per 400.000 documents sonors i audiovisuals, organitzats en dues seccions: Enregistraments Antics i Enregistraments Moderns. Aquestes peces es troben en diferents formats: cilindres de cera, rotlles de pianola, cartutxos de 8 pistes, *Berliners*, bobines obertes, discs de 33, 45 i 78 rpm, cassets, CD, vídeos, DVD... etc. El seu conjunt reflecteix l'evolució dels suports sonors i audiovisuals des dels seus orígens fins a l'actualitat.

Un dels fons més coneguts és el de Ràdio Barcelona. L'any 1994, en commemorar el seu setantè aniversari, Ràdio Barcelona va cedir a la Biblioteca de Catalunya la seva discoteca completa i un ampli conjunt de programes i enregistraments propis, que constitueixen una interessant mostra de parlaments, entrevistes i moments històrics emesos a través d'una emissora fundada el 1924. En total són 112.000 discs, 8.000 bobines sonores que reproduïen programes, radioteatres i al·locucions de destacats personatges de la història universal del segle xx.

Entre les col·leccions i els fons de la Fonoteca, hi ha enregistrada una rica selecció de veus originals de personatges històrics, com Alexander Fleming, Joan Brossa, Carmen Amaya, Frederica Montseny, Salvador Dalí, Jacinto Benavente, John Cowdery Kendrew, M. Aurèlia Capmany, Hipòlit Lázaro, Francesc Macià, Lluís Companys, Ramón Tamames, Jean-Paul Sartre, Joan Capri, Mary Santpere, Alfredo di Stefano, Joan Miró, Jordi Rubió i Balaguer, Vinicius de Moraes. Recentment ha ingressat l'Arxiu Audiovisual de Poetes, produït per l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya.

Cilindres de cera. Col·lecció Turull

La bibliografia catalana

La missió de la Biblioteca de Catalunya és principalment formar la Bibliografia Catalana amb l'adquisició dels fons bibliogràfics impresos a Catalunya. Des de la seva fundació, la Biblioteca inicià aquesta escomesa amb la compra de la col·lecció de Marià Aguiló, que aplega nombroses obres impreses a Catalunya o escrites en català i l'ingrés de moltes peces cabdals per a la història de la llengua i la literatura catalanes.

Actualment i des de 1981 la recepció del Dipòsit Legal assegura que un exemplar de la bibliografia catalana es conservi a la Biblioteca de Catalunya, de manera que dia a dia i amb l'acció de tots els agents implicats es configura el patrimoni bibliogràfic modern.

Mostra de la diversitat de suports conservats a la BC

Les col·leccions patrimonials modernes

Les col·leccions en suport físic

En aquest gran conjunt documental, s'inclouen el llibre modern i contemporani, la premsa i les revistes en curs de publicació, les partitures, el material gràfic i el fons sonor i audiovisual, també d'actualitat, que ingressen principalment per Dipòsit Legal, a part de les adquisicions que fa la Biblioteca de Catalunya. Actualment el patrimoni modern també inclou el fons electrònic i digital.

El fons més nombrós és el de monografia moderna, que comprèn la totalitat del material bibliogràfic posterior a l'any 1800 que entra a la Biblioteca de Catalunya (excepte el que forma part de les col·leccions especials), per via de compra, donatiu, intercanvi o Dipòsit Legal. D'aquest fons, en destaquen

diverses biblioteques personals i singularitzades amb un notable interès bibliogràfic, com les de Leandre Cervera, August Matons, J.V. Foix, Antoni Badia i Margarit, Avel·lí Artís Gener, Josep Paluzie, Lluís Tusquets de Cabirol, Rosa Leveroni, Carles Riba i Clementina Arderiu, entre altres.

D'igual importància és la col·lecció de premsa catalana de l'Hemeroteca -editada a partir del 1945- que abasta les publicacions de caràcter periòdic (diaris, setmanaris, revistes, anuals, memòries, etc.) editades a Catalunya o que fan referència als Països Catalans, tant de caràcter nacional i estatal com local i comarcal, les quals ingressen majoritàriament per Dipòsit Legal.

També constitueix una acurada mostra generalista, de publicacions moltes vegades centenàries, la col·lecció de Recerca i Revistes Especialitzades, que, editades fora de Catalunya, són útils per a la investigació.

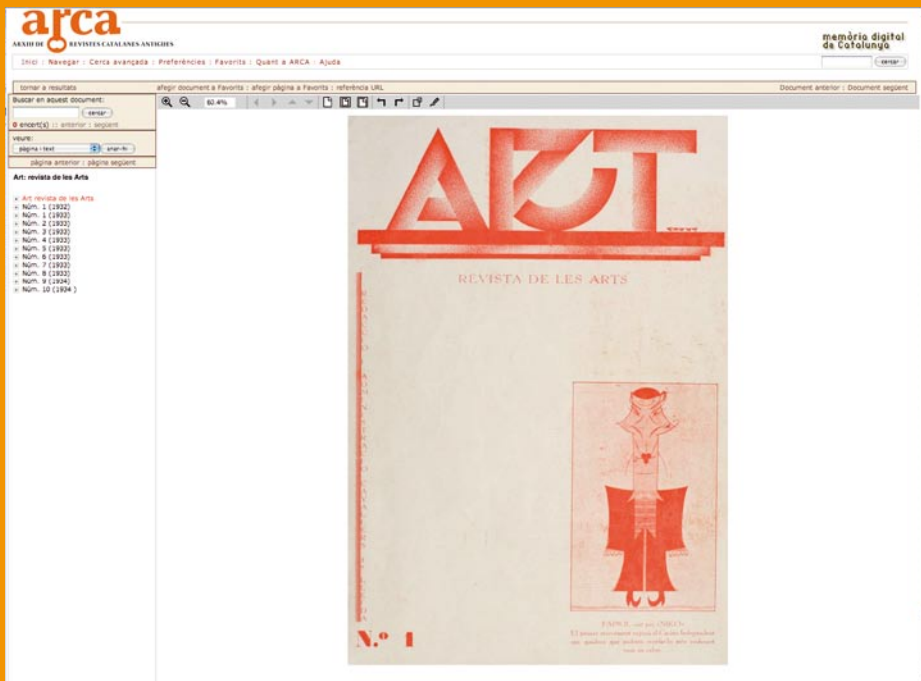
Anualment es reben més de 10.000 títols de publicacions periòdiques i es pot accedir a més de 5.000 revistes electròniques

La varietat del material gràfic és molt notòria, ja que tot el que prové del Dipòsit Legal s'aplega en un fons comú: fullets, cartells, postals, calendaris, làmines, goigs, àlbums de cromos, retallables i una àmplia llista de formats, a més de les compres que es fan.

Quant al fons sonor i audiovisual, es compila tot allò que es produeix en el territori de Catalunya, a banda de les adquisicions que tinguin interès per al patrimoni sonor o audiovisual català. Aquesta col·lecció és de dates molt recents, a causa de la modernitat del suport.

Llibres ingressats per Dipòsit Legal

ARCA. Arxiu de revistes catalanes antigues

La col·lecció digital

La Biblioteca de Catalunya, com a membre del Consorci de Biblioteques de les Universitats de Catalunya, participa en la Biblioteca Digital de Catalunya. També col·labora des de 1998 en el projecte de la Biblioteca virtual Miguel de Cervantes. En els últims anys, la Biblioteca de Catalunya ha endegat força projectes per fomentar la digitalització de fons propi i la posterior consulta via *web*. Entre aquests projectes destaquen els següents:

PADICAT (Patrimoni Digital de Catalunya)

El projecte PADICAT, iniciat el 2005, té per objectiu dissenyar i produir un sistema que permeti a la Biblioteca de Catalunya compilar, processar i donar accés permanent a la producció digital catalana, és a dir recopilar tots aquells documents que neixen digitals. És l'equivalent al ja conegut Dipòsit Legal en l'entorn del llibre. Per aconseguir-ho, es compilen massivament els recursos digitals

publicats a Internet, s'impulsa el dipòsit sistemàtic de la producció *web* dels agents implicats a Catalunya, i es promouen línies de recerca per mitjà de la integració dels recursos digitals de determinats esdeveniments de la vida pública catalana.

El projecte PADICAT compta amb la col·laboració del Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA) i el suport de la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya.

ARCA

(Arxiu de Revistes Catalanes Antigues)

És un portal d'accés obert que inclou publicacions periòdiques tancades que han estat representatives dins la cultura i la societat catalanes. És un dipòsit cooperatiu de preservació digital impulsat per la Biblioteca de Catalunya amb el suport del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC).

Aquest portal facilitarà la consulta de la col·lecció sencera de les publicacions periòdiques, encara que els exemplars originals estiguin repartits entre diverses institucions. És un projecte que potenciarà la investigació entre els estudiosos i contribuirà a preservar el patrimoni hemerogràfic original, ja que l'ús de les col·leccions en paper es reduirà, i, per tant, s'evitarà el seu desgast físic.

RACO

(Revistes Catalanes d'Accés Obert)

RACO és un dipòsit des del qual es poden consultar en accés obert, els articles amb el text complet de revistes científiques, culturals i erudites catalanes que es publiquen actualment. La principal finalitat de RACO és augmentar la visibilitat i la consulta de les revistes, ja siguin electròniques o escanejades a partir del suport paper, per tal de difondre la producció científica i acadèmica. Amb aquest projecte s'impulsa l'edició electrònica de les revistes catalanes, se'n facilita la consulta i la seva preservació.

Aquesta iniciativa és conjunta entre el CBUC, la BC i el CESCA.

Conveni amb Google

La Biblioteca de Catalunya i quatre biblioteques catalanes més van anunciar el 10 de gener de 2007, la seva adhesió al Projecte de Biblioteques de Google per a digitalitzar centenars de milers de llibres de domini públic (no subjectes a drets d'autor) i posar-los a disposició de milions de persones a través d'Internet.

La Biblioteca de Catalunya, actuarà com a coordinadora i interlocutora de les altres quatre biblioteques catalanes que participen en el projecte: la Biblioteca del Monestir de Montserrat, la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona, la Biblioteca del Centre Excursionista de Catalunya i la Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès.

Els seus fons inclouen col·leccions especials d'alt valor patrimonial en català, castellà, francès, alemany, llatí i anglès. En especial, destaquen les obres de Ramon Llull, Jacint Verdaguer o Cervantes.

La participació de les biblioteques catalanes enriquirà el fons multilingüe de Google oferint més llibres en més llengües a més persones arreu del món. Una vegada que els llibres hagin estat digitalitzats, tothom podrà descobrir-los, trobar-los i llegir-los a Google Cerca de Llibres.

El conjunt de biblioteques catalanes esdevé així el segon soci no anglosaxó que se suma al Projecte per a Biblioteques, dins el Programa Google Cerca de Llibres (després de la Biblioteca de la Universidad Complutense de Madrid) i el tercer d'Europa (Universitat d'Oxford).

Roda de premsa del Conveni de Google a la Biblioteca de Catalunya, 10 de gener de 2007

Els fons singulars

Museu del Llibre Frederic Marès

Ubicat al mateix edifici de la Biblioteca de Catalunya, acull una valuosa col·lecció bibliogràfica d'un notable interès patrimonial, donació de l'artista i col·leccionista Frederic Marès (1893 - 1991).

Aquesta col·lecció és un interessant itinerari per la història del llibre i està integrada per més de 1.500 documents (alguns, amb més de mil anys d'història) de diverses tipologies. D'una banda, conté un conjunt de 114 peces entre còdexs, manuscrits, fragments de pergamí i paper (entre els segles ^{xiii} i ^{xx}). De l'altra, 136 pergamins documentals des del segle ^{xi}, a més de 483 gravats, 848 impresos (entre els quals hi ha un centenar d'incunables) i 106 enquadernacions soltes.

El Museu del Llibre Frederic Marès ocupa l'antiga sala del Via Crucis, presidida per un retaule gòtic amb la imatge de Ramon Llull.

Arxiu Joan Maragall

L'Arxiu Joan Maragall és un centre de documentació al servei dels investigadors i els estudiosos, que reuneix un important fons documental sobre la figura i l'obra del poeta, així com del conjunt del modernisme. El centre, adscrit a la Biblioteca de Catalunya, està ubicat en la darrera residència de Joan Maragall, al carrer d'Alfons XII, al barri de Sant Gervasi de Barcelona. L'Arxiu complementa la seva funció de centre de documentació (amb els diferents serveis per a facilitar-ne la consulta i la recerca) amb la seva condició de casa-museu, en la qual es poden visitar algunes de les estances de la residència de Joan Maragall.

L'Arxiu Joan Maragall es va constituir poc després de la mort del poeta, l'any 1911, per iniciativa de la seva vídua Clara Noble, que va impulsar la primera edició de la seva obra completa i va recopilar el seu llegat documental. La família Maragall va assumir el manteniment de l'Arxiu, fins que el 1993, gràcies a un acord amb la Generalitat de Catalunya, el centre es va institucionalitzar i va esdevenir biblioteca especialitzada de la Biblioteca de Catalunya.

Museu del llibre Frederic Marès
Arxiu Joan Maragall

Els serveis de la Biblioteca de Catalunya

Alumnes seguint les explicacions de la seva professora
Sala Prat de la Riba
Servei de fotografia digital

La Biblioteca de Catalunya ha esdevingut un centre de referència per als investigadors, per a molts sectors professionals (bibliotecari-documentalista, professionals de l'edició i de la impremta, productores de televisions i mitjans de comunicació...) i per als ciutadans en general.

Els fons que aplega la Biblioteca de Catalunya, les seves tasques de recopilació del patrimoni bibliogràfic de Catalunya i els treballs d'investigació relacionats amb l'establiment de registres bibliogràfics normalitzats fan que la BC destaquï quant a autoritat científica relacionada amb el patrimoni bibliogràfic català. Diàriament es dona assessorament professional sobre diverses qüestions del patrimoni bibliogràfic, ja siguin de catalogació, mesures de preservació i conservació de diversos tipus de documents, informació especialitzada, etc.

Els serveis als usuaris i als investigadors

L'accés a la consulta dels fons de la Biblioteca de Catalunya és gratuït, només es requereix la presentació del DNI o el passaport. Es pot sol·licitar prèviament el carnet a través de la pàgina *web*.

La Biblioteca de Catalunya disposa d'una *Carta de serveis* on s'especifiquen els compromisos tant de la BC com dels seus usuaris i els serveis que ofereix. Tota la informació sobre normatives, formularis d'encàrrec, adreces de contacte, etc., està recollida a la pàgina *web*.

Els serveis de la BC són els següents:

- Informació bibliogràfica general i especialitzada presencialment o a través de correu electrònic: info@bnc.cat

- Accés a Internet a través de la xarxa sense fils (*Wifi*), d'accés gratuït per als usuaris de la BC.

- Consulta dels fons digitalitzats i accés a la informació en suport electrònic de subscripció (premsa, bases de dades...). Accés a un ampli parament de referència de lliure accés. Els usuaris poden proposar desiderates de documents que seran considerades per la Biblioteca de Catalunya i es valorarà si és pertinent adquirir-los.

- Consulta de fons en qualsevol suport físic a la Biblioteca de Catalunya. Es disposa d'equips de lectura i reproducció de microfilms per als usuaris. Sobre la consulta de fons, vegeu l'apartat específic *Resum pràctic de la consulta de fons*.

- Reserva de documents a través de la pàgina *web*. Aquest és un servei que té molt èxit entre els usuaris, ja que permet encarregar amb antelació els documents que hom vol consultar. Així s'estalvia el temps d'espera de cerca dels llibres als magatzems.

- Reproducció de documents en paper o format digital. Es poden fer els encàrrecs a través del correu electrònic: pib@bnc.cat Els preus i les normatives es troben disponibles a la pàgina *web*.

- Préstec interbibliotecari. La Biblioteca de Catalunya ofereix el servei de préstec entre la BC i altres biblioteques de Catalunya, Espanya o de l'estranger amb finalitats de consulta i investigació. La BC participa de diversos programes i acords de préstec

interbibliotecari amb altres institucions, com el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, amb l'objectiu de fomentar l'ús de les col·leccions entre les biblioteques.

Aquest servei és gratuït i només s'aplica el cost generat per les trameses postals i per les reproduccions sol·licitades. Per a més informació cal consultar l'apartat *web* corresponent o bé adreçar-se a: pib@bnc.cat

- Préstec de documents per a exposicions. La Biblioteca de Catalunya deixa, cada any, en préstec, nombrosos documents a altres institucions com museus, biblioteques o arxius, ja siguin de l'Estat o de l'estranger, per fer exposicions de caràcter temporal. Aquest servei fomenta la difusió dels documents que solen ser mostrats dins un discurs històric, literari o artístic concret, fet que pondera el valor documental i patrimonial de cada peça.

Tota la informació referent a l'ús del servei està disponible a la pàgina *web*. L'adreça per a demanar informació és: presteceposicions@bnc.cat

- Préstec personal. Aquest servei, en compliment de les funcions de biblioteca nacional, és d'un ús més restringit. Tot i així, la Biblioteca de Catalunya, a diferència de la major part de biblioteques nacionals que no ofereixen aquest servei, permet que els llibres posteriors a 1958, que siguin duplicats o no formin part del patrimoni bibliogràfic català, puguin ser prestats durant quinze dies. El nombre de volums màxim és de tres per usuari. La normativa està disponible a la pàgina *web*.

- Préstec d'ordinadors portàtils per a finalitats d'investigació. La Biblioteca de Catalunya disposa de portàtils amb programari d'ofimàtica, accés a Internet a través

de *Wifi* que poden ser prestats als investigadors que els necessitin puntualment. Aquest servei és gratuït.

- Formació d'usuaris. Es programen sessions generals sobre el funcionament de la Biblioteca i també se'n programen d'específiques adreçades a grups docents. En els darrers anys, aquestes activitats s'han incrementat i s'ha dedicat una atenció especial a preparar sessions exclusives per a alumnes universitaris de les disciplines d'humanitats. Aquestes sessions s'han fet en estreta col·laboració amb el professor. Es poden fer les reserves a través de la pàgina *web*.

- Guies de recursos. La Biblioteca de Catalunya elabora guies de recursos de caràcter temàtic que es troben disponibles a la *web*. L'objectiu d'aquestes guies és que siguin una eina útil per als usuaris. S'hi recullen obres de referència, en paper o electròniques, que es valoren de manera selectiva, així com qualitativa i de pertinença segons cada matèria. Les *Guies* són instruments d'un gran ajut, a causa de la quantitat d'informació que existeix avui dia sobre qualsevol matèria.

Altres serveis:

- Cabines de lloguer per a investigadors per períodes no inferiors a una setmana.

- Guarda-roba d'autoservei.

Les activitats culturals de la BC

Dia de Sant Jordi, Jornada de portes obertes

La Biblioteca de Catalunya, per difondre el seu patrimoni i la cultura en general, organitza nombroses activitats al llarg de l'any amb l'objectiu d'acostar el seu fons als investigadors i a tots els ciutadans.

■ Cessió d'espais per a actes. La BC disposa d'espais que cedeix temporalment a altres institucions per activitats.

S'organitzen diverses activitats:

■ Jornada de Portes Obertes. Se celebra cada any el dia de Sant Jordi. Durant aquest dia es pot veure un audiovisual sobre la Biblioteca de Catalunya que inclou imatges gràfiques de la seva història, l'edifici, els fons i els serveis; es preparen exposicions que mostren documents en formats diversos, adquisicions recents, facsímils concrets, exhibicions virtuals de fotografies en 3D... També es poden visitar el Museu del Llibre Frederic Marès i la Sala Cervantina. Cada any, amb motiu de la Jornada de Portes Obertes, es presenten activitats complementàries.

■ Exposicions temporals, conferències i presentacions. Els fons de la Biblioteca de Catalunya són variats, rics i valuosos. Cada any se'n fan exposicions, conferències i presentacions amb l'objectiu de divulgar aquestes col·leccions a la societat. Recentment també s'han fet concerts, recitals i obres de teatre. Tota la informació s'actualitza sistemàticament a la pàgina *web*.

■ Museu del llibre Frederic Marès. La col·lecció Marès prové del donatiu particular del bibliòfil Frederic Marès. A través de la seva selecció de peces es pot fer un recorregut per la història del llibre: des de la producció medieval, els incunables, els impresos dels segles *xvi-xviii*, el llibre industrial dels segles *xix* i començament del *xx*, fins a les diferents tipologies d'enquadracions que han existit. Aquesta col·lecció

està ubicada a la sala del Via Crucis i es pot visitar si se sol·licita prèviament.

■ Visites generals per a grups i temàtiques. La Biblioteca ofereix un servei de visites concertades per als grups que ho demanin. Trobareu informació a la pàgina *web*.

■ Edicions i publicacions. La Biblioteca de Catalunya publica materials divulgatius i científics. Hi ha publicacions que només s'editen en format electrònic. Alguns exemples de diferents tipus de publicacions són els següents: exposicions virtuals, agenda cultural, *TresorsBC*, normativa catalogràfica, catàlegs de la Biblioteca i d'exposicions, edicions facsímil...

El catàleg de totes les publicacions de la Biblioteca de Catalunya es pot consultar a través de la pàgina *web*.

Resum pràctic de la consulta del fons

La major part dels documents de la Biblioteca de Catalunya es troben als dipòsits de conservació i cal sol·licitar-ne la consulta.

La BC disposa de dues sales:

- La sala de consulta Prat de la Riba per als materials que formen part dels documents de reserva: pergamins, manuscrits, impresos dels segles XV-XVIII, música manuscrita i impresa, gravats, mapes, cartells... i qualsevol edició valuosa.
- La sala de consulta general per als materials impresos o enregistrats principalment durant els segles XIX-XXI: llibres, diaris, revistes... i els suports sonors i audiovisuals.

Per a saber si la Biblioteca de Catalunya disposa d'un document concret, cal consultar els catàlegs. Actualment, la major part estan disponibles a la *web* www.bnc.cat

Per a qualsevol qüestió o consulta no resolta el millor és adreçar-se al servei de referència, de manera presencial o virtual a info@bnc.cat

Un cop localitzada l'obra, cal omplir la butlleta de sol·licitud (també es pot fer en línia). Cal prestar atenció al topogràfic, que és una combinació de números i lletres que serveix per a localitzar el document a la prestatgeria dels dipòsits. En els registres informatitzats es troba generalment a la part final, precedit de l'abreviatura TOP. A les fitxes manuals està escrit en llaipsis a la part superior dreta.

Es poden demanar fins a cinc documents d'una sola vegada. Habitualment, després d'un temps d'espera que oscil·la entre els vint i els trenta minuts, se serveixen la majoria de sol·licituds; tret de les sol·licituds de documents que estan ubicats a dipòsits externs, en aquest cas demaneu que us informin.

Per a consultar els documents cal lliurar el passí o carnet de la Biblioteca, que serà retornat quan es retornin els documents. Es poden reservar per al dia següent.

Si es vol fer ús d'altres serveis com reproduccions, préstec interbibliotecari, sessions de formació... cal adreçar-se al personal de taulells.

Horaris:

Els serveis de tramitació de carnets, préstec, préstec interbibliotecari i reproduccions acaben trenta minuts abans de tancar la Biblioteca de Catalunya. El servei de petició de documents acaba una hora abans de tancar la BC.

Biblioteca de Catalunya

Hospital, 56

08001 Barcelona

Tel. 93 270 23 00

Fax 93 270 23 04

bustia@bnc.cat

<http://www.bnc.cat>

De dilluns a divendres, de 9.00 a 20.00 h

Dissabte, de 9.00 a 14.00 h

Arxiu Joan Maragall

C. Alfons XII, 79

08006 Barcelona

93 241 30 04

arxiujoanmaragall@bnc.cat

De dilluns a divendres, de 10.00 a 14.00 h

Dimecres, de 16.00 a 20.00 h

Darrer dissabte de cada mes, de 10.00 a 14.00 h

El mes d'agost és tancat.

La BC en xifres

Metres lineals de prestatgeria: 1.500 m de lliure accés (20.000 volums)

49.000 m de dipòsit

Superfície total aproximada de la Biblioteca: 15.000 m²

Superfície aproximada de la Sala de Lectura general: 2.700 m²

Superfície aproximada de la Sala de Reserva: 360 m²

Seients (punts de lectura): 229

Equipaments:

19 ordinadors d'ús públic (2 impressores, una en color)

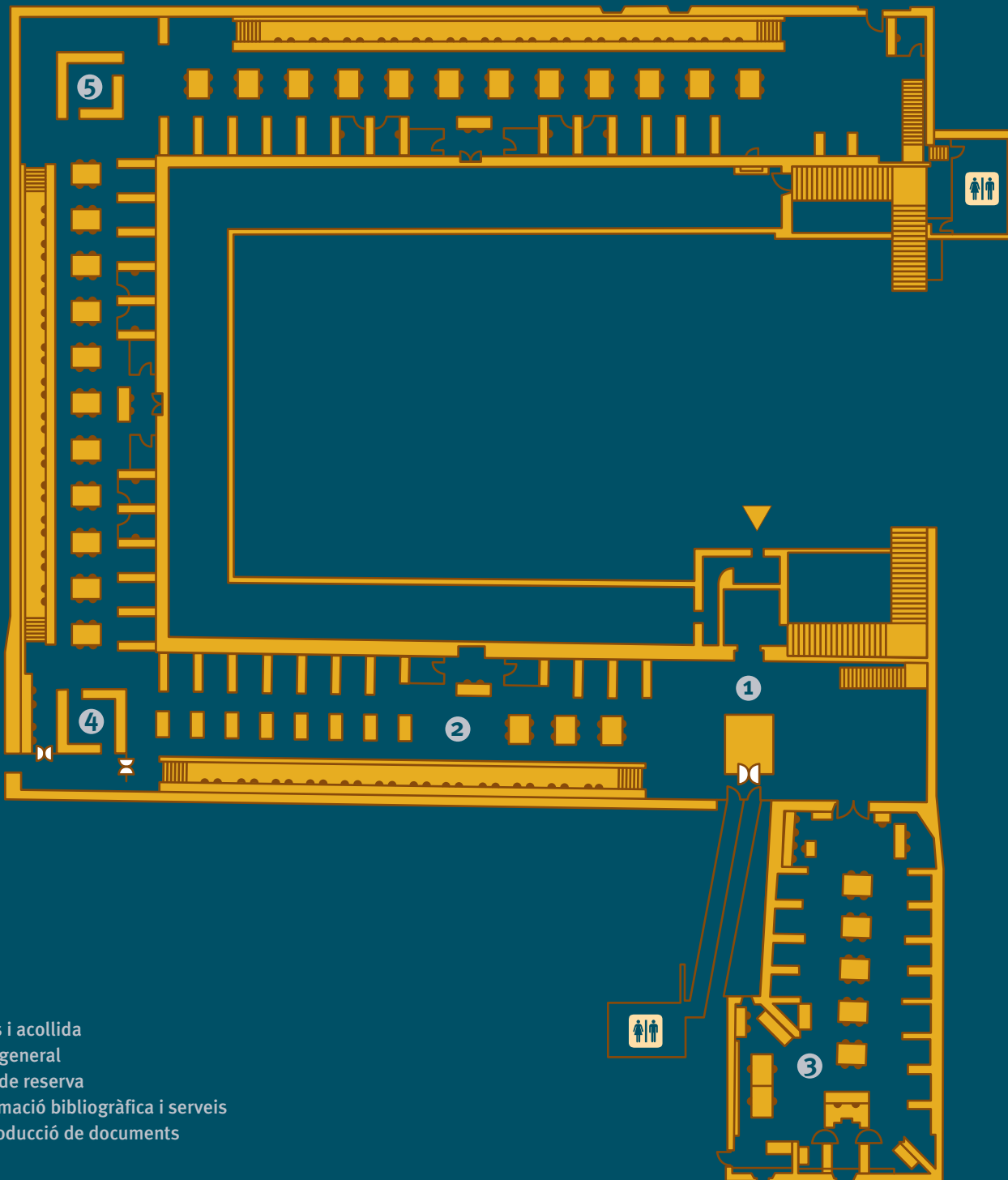
Lectors/reproductors de microformes: 6

Lectors/reproductors d'imatge: 5

Lectors/reproductors de so: 8

Màquines de reproduccions: 5 (2 són escàners; 1 és fotocopiadora en color)

Documents totals: 3 milions (estimació)

1. Accés i acollida
2. Sala general
3. Sala de reserva
4. Informació bibliogràfica i serveis
5. Reproducció de documents

www.bnc.cat

 **Biblioteca
de Catalunya**

 **Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació**